

Hadak

Útján

Bajtársi Híradó

A Magyar Harcosok Bajtársi Közösségének tájékoztatója

LXXIV. évfolyam

2023. január-március

579. szám

Dr. Tóth Gergely kp. vezető a 61. Clevelandi Magyar Kongresszuson 2022. november 26.-án tartott előadásának összefoglalója

Az MHBK a Nyugat-Európában a II. világháború végén, a M.Kir. Honvédség emigrációba kényszerült, szétszóródott és különféle módon és helyeken tengődő tagjai összefogására és képviselőre létrehozott szervezet. Általános kezdeti céljai között volt a kapcsolattartás, a kommunizmus elleni küzdelem nemzeti-keresztény alapon, távlatilag pedig Magyarország felszabadítása. Főbb szervezői a következők voltak: Ausztria angol zónájában Korponay Miklós vk. százados, v. Adonyi Ferenc vk. őrnagy, a francia zónában v. Jezierski László vk. őrnagy, Németország amerikai zónájában pedig Hódosy Pál csendőr ezredes, Nadas Lajos vk. ezredes és v. Radnóczy Antal vk. százados.

Munkájuk eredményeként Innsbruck ill. Klagenfurt térségében jött létre az MHBK 1947-48-ban. Első hivatalosnak tekinthető állomáshelye Absam volt, Innsbruck mellett, egy vendégfogadóban. 1949-től Münchenben volt a szervezet központja, reszneki Zákó András vör. vezetésével, akit az emigrációban rangban legidősebb tábornok, az akkor bajorországban lakó v. kisbarnaki Farkas Ferenc vezérezredes ajánlott e tisztre. Zákó ekkor valahol az orosz zónában tartózkodott, de Korponay százados megtalálta és átmenekítette az angol zónába, ami nem kis teljesítmény, hiszen akkor általában senki nem hagyhatta el lakóhelyét 5 km.-nél nagyobb távolságra. Zákó vör. végül a francia zónába ment, ahol a hatóságok messzemenő támogatása fogadta, ami az MHBK megalakítását illeti.

Az MHBK megszervezésének egyik konkrét apropója ill. alapélménye az volt, hogy a francia zónában lévő Jezierski vk. őrnagyot a francia hatóságok megbízták egy magyarokból álló század felállításával (hogy pontosan mi okból, nem tudni, de általában a magyarokat rendfenntartási feladatokra alkalmasnak és megbízhatónak tartották nemcsak a franciák, de az angolok is), amely század 1946 októberében létre is jött Innsbruck környékén. Jezierski vk. őrnagy ekkor döbbsent rá, hogy mennyi magyar katona él a környéken, s elhatározta, hogy ezeket össze kéne fogni. Ugyanez volt a fent említett bajtársai gondolata is. Maga az MHBK elnevezés egyébként Korponay vk. százados ötlete volt.

Az új szervezet elsődleges konkrét feladatai az alábbiak voltak: keresőszolgálat létrehozása, hadifogoly információs szolgálat működtetése, a magyar katonák számára szállás és élelem kiigénylése a megszálló hatóságoktól, történelmi adatok elemzése és nyilvántartása a Hadtörténelmi Osztály keretében,

**Hadak Útján Bajtársi Híradó -
A Magyar Harcosok Bajtársi Közösségének
tájékoztatója. Indult 1949 áprilisában
Ausztriában ill. Bajorországban, "MHBK
Központi Tájékoztató" címen.
Az MHBK-t alapította Zákó András m.kir.
vezérőrnagy Innsbruckban ill. Klagenfurtban
1947-48-ban.**

**World Federation of Hungarian Veterans
Official Review, Quarterly Periodical**
Megjelenik negyedévenként, ISSN 0847-2599
Kiadó és szerkesztő/Publisher and Editor: Dr.
Tóth Gergely, MHBK központi vezető
Nyomda/Printing: Terc, Budapest
Pénztáros és elosztó: Borbás Erzsébet

A szerkesztő levelezési címe:

Dr. Tóth Gergely
801 S. Federal Hwy., #205
Pompano Beach, FL 33062, USA
Email: hadakutjan@yahoo.com
Az emailben továbbított gépelt anyagot kérjük
sima word-formátumban elküldeni.

**Kérünk minden címváltozást is a fenti
emailcímen bejelenteni.**

**Minden lapfenntartási hozzájárulást, Zrínyi
Alap járadékot kérünk az alábbi címekre
kiállítani, lehetőleg USA dollárban:**

1. USA/Kanada csekken: egyelőre
Gergely Toth névre kiállítva, a szerkesztő
címére postázva (a Memo-ba: MHBK)

2. Banki átutalással az USA-ból:

Routing nr. [for Wire transfers]: 021000021
Account nr.: 638360377
(Routing nr. [for ACH transactions]: 267084131)

3. Banki átutalással máshonnan:

Swift code: CHASUS33
Account nr.: 638360377
(JPMorgan Chase Bank, 383 Madison Ave., New
York, NY 10017)

Utalások Kanadán belül: l. a 7. oldalon

Beküldött kéziratokat és fényképeket nem
őrzünk meg és nem küldünk vissza. A
szükséges javítás és a rövidítés jogát
fenntartjuk. A névvel aláírt cikkek nem
feltétlenül tükrözik a szerkesztő és a kiadó
álláspontját, s azokért mindenkor a cikkíró
felelős. Folyóiratunkban megjelent írásokat –
a szerző és lapunk megnevezésével – más
újságok és honlapok szabadon átvehetik.

Lapzárta:

Március, június, szeptember ill. december 1.
Az időről-időre fellépő helyhiány kapcsán
megértésüket kérjük, amennyiben lehet, a
beküldött anyagot a következő számokban
közöljük.

A tartalomból:

-Kp. vezetői előadás Clevelandben
-Elhunyt Goór György, Ugri Mihály, Szappanos
István és Vass László
-Az emigrációs csoportok hírei, és évfordulók
-Megemlékezések, programok a tél folyamán
-Halálhírek, méltatások, rövid hírek, levelek

melynek iratállománya volt az ún. Archivum Hungaricum. Emellett számontartották a M.Kir. Honvédség háború végén aktív tagjait, arra az esetre, ha a nyugati hatalmak elérkeztnek látnák az időt Közép-Kelet Európa szovjet megszállásának visszaszorítására. Amikor nyilvánvalóvá vált, hogy ez az álom nem valósul meg, az MHBK cékitűzései módosultak, s előtérbe került az emigrációban élő és a hazai bajtársak és családjaik támogatása, az örök magyar katonaszellem és hagyományok átmentése, és általában a magyar ügyek támogatása. Ekkortól kezdve a szervezet inkább hagyományörző, ún. Veteran-szervezetként működött tovább, erre utal az angol elnevezés is, „World Federation of Hungarian Veterans”.

Egy pillanatra visszaugorva az időben: A hidegháború beköszöntével, arra az esetre, ha a Nyugat összetűzne a kommunista világgal, az MHBK, a szövetséges erők támogatásával, különleges egységet hozott létre, melynek célja egyrészt a szovjet megszálló erők magyarországi felderítése volt, másrészt esetleges hazai ellenállási mozgalmak támogatása, illetve kisebb mértékben alkalmas fiatal tisztek kiképzése. Ennek irányítója Zákó vörögy. volt. A küldetések végrehajtásában Zákó mellett alacsonyabb rangú volt. m. kir. tisztek vettek részt önkéntesen, akik többször sikeresen átjutottak a határon, azonban a kommunista ÁVO ill. a szovjet NKVD (a KGB elődje) sokukat elfogta és kivégezte, s közülük legalább egyet, Kovács Attila hadnagyot a határon átnyúlva, Ausztriában gyilkolta meg. Nem túlzás kijelenteni, hogy ezek a magyarországi ellenállási magvak később az 56-os szabadságharc sikereihez is hozzájárultak.

A szervezeten belüli kapcsolattartás fontos eszköze volt az MHBK hírlevele, a Központi Tájékoztató (1949 áprilisától), ami 1950 májusával felvette a Hadak Útján nevet s rendes terjedelmű újsággá alakult. Ez mára a Kárpát-medencén kívül a harmadik legrégebbi, folyamatosan megjelenő emigrációs-diaszpóra sajtótermék lett, eddig 578 számmal. Először havi, majd kéthavi kiadvány volt, jelenleg negyedévente jelenik meg 24 oldal terjedelemben. A lap szerkesztői: 1987-ig Apostaghy András vk. százados és Darnóy Pál vk. százados, utána Borbás Károly m. kir. hadnagy, haditudósító 2012 decemberéig, majd jómagam, Borbás Károly felkérésére. 2013 januárjától elektronikusan is megjelenünk, és az OSzK-ban idén szeptember óta minden számunk megtalálható, mind nyomtatásban, mind pdf-ként. A lap ma is tovább őrzi a tagok emlékét és tájékoztat a szervezeten belüli eseményekről, illetve a hazai és emigrációs társszervezetek, mint pl. a HOHE, a MKCsBK, vagy a Vitézi Rend tevékenységéről, 1956-ról sem feledkezve meg.

A lap fenntartója korábban az ún. Zrínyi Alap volt, mely a Hadak Útján mellett több kiadványt is megjelentetett. Így pl. a Szovjetunióba hurcolt magyar hadifoglyok és polgári személyek nyilvántartásával 1950-ben jelent meg a *Fehér könyv* (angol és spanyol nyelven is), melyet eljuttattak az ENSZ különböző osztályainak is. Ezt követte a *Fekete könyv*, mely a Szovjetunióba hurcoltak nevét és alapvető személyes adatait tartalmazza, valamint azokéit, akiket később Magyarországon belül a kommunisták erőszakkal kitelepítettek. E kötetek szerint a II. Vh. vége után öt évvel is többszáz ezer magyar raboskodott a mintegy 2612 szovjet koncentrációs táborban.

Az ausztriai, németországi és olaszországi menekülttáborokból való 1949-50-es tömeges továbbvándorlást követően vált az MHBK világszervezetté, a magyar emigrációnak a cserkészlet mellett valószínűleg legismertebb szervezetévé. A központban ekkor a szervezés zömét Korponay vk. százados és Nádas Lajos vk. ezredes végezte. 1956-ban az MHBK is csatlakozott azon nemzetközi szervezetekhez, melyek a magyar menekültek ellátását biztosították.

Mikor az MHBK világszervezetté nőtte ki magát, akkor négy földrészen 23 országban működött 19 országos vagy térségi főcsoporttal, és helyi csoportok sokaságával. 1950 és 1980 között, a szervezet fénykorában a tagság 10-12 ezerre tehető, 2006-ra pedig ezer alá csökkent. A tagság az utóbbi évtizedekben magába foglalta a m.kir. katonákat, családtagjaikat és leszármazottaikat, és a külső támogató tagokat is.

Az MHBK eddigi kp. vezetői voltak: Zákó András vörögy., aki 1968-as elhunytáig vezette a szervezetet Münchenből. Utódja Mészöly Elemér vezérőrnagy lett Philadelphia székhellyel, 1978-ig. Ekkor v. Duska László vk. százados vette át a vezetést Calgary központtal. Az ő érdeme, hogy az MHBK-t felvették a párizsi székhelyű Európai Frontharcos Szövetség tagjai közé. Halála után 1987 októberében

Martonfalvay Hugó (NY) m.kir. hadnagy követte őt. Az ő idején mutatkozhatott be először Magyarországon hivatalosan is az MHBK, a Hadtörténeti Intézetben egy előadás keretében, melyet a Münchenben élő v. Radnóczy Antal tartott. Szintén az ő vezetése alatt vitte haza az MHBK az addig több földrészen, 47 éven át féltve őrzött, a háború után az enyészettől Bajorországban megmentett Ludovikazászlót is, s adta át a Zrínyi Katonai Akadémiának. 2004-ben Martonfalvay egészségi állapota miatt lemondott, ekkor elődöm, Simonyi László koreai veterán, pszichológiai professzor vette át a vezetést, Chicagói központtal. Ő volt az első, aki maga már nem volt m. kir. katona, bár magyar hadtörténeti ismeretei kiemelkedőek. 2020 októberétől pedig felkérésére én töltöm be a tisztséget.

A Simonyi László alatti időszakban a kifejtett jótékonyági tevékenység példája volt pl. a Vörösiszap-katasztrófa áldozatainak megsegítése, a magyar nemzeti ünnepek és a Hősök Napja méltó megtartása, rászoruló idős tagok támogatása.

A szervezet mai tevékenysége érthető módon erősen leszűkült. Az MHBK ma már csak hagyományörző, társadalmi és kulturális feladatokat lát el. Ami még a vezetésem alatt is zavartalanul folytatódik, az a kapcsolattartás a világban szétszóródott bajtársakkal és egymás között, iratanyag megmentése és hazajuttatása, temetésekben való képviselő, szerkesztőként pedig különös hangsúlyt fektetek a még élő tanúk megszólaltására. A diaszpóra magyar emlékeit megőrkítő önkéntes fényképes munkám során (www.magyarnegyed.com) pedig igyekszem mindig felkeresni a volt MHBK-tagok sírjait a világban, már amennyiben tudomást szerzek róluk. Az MHBK világszervezet-jellege tehát még mindig megvan, és a magyar nemzeti és katonai hagyományok ápolása is folytatódik helyi szinteken.

Elhunyt a (tudomásunk szerint) második legidősebb élő ludovikás

Életének 102. évében, február 6.-án Wolfsburgban elhunyt az 1944-ben avatott Vass László pcs. főhadnagy, az MHBK tagja, lapunk hűséges olvasója. 1921. december 1.-én született. Temetése a Waldfriedhofban történt, a Jóisten nyugalomát találja.

(A legidősebb még élő ludovikás tisztt az 1918. november 28.-án Sopronban született v. Fazakas Sándor, aki Melbourne-ben az Árpád Otthonban él. – a szerk.)

Hírek Calgary csoportunk vezetőjétől:

“Nemrégben rendeztünk egy adománygyűjtő vacsorát, ami nagyszerű eredménnyel végződött.

A kiállítás is a Military Múzeumban népszerű volt (l. előző számunkat – a szerk.), sajnos júniusban véget ért. Szeptemberben volt egy Magyar Nap ugyanabban a múzeumban, melyen számos más magyar szervezet is részt vett: az MHBK, a Calgary magyar cserkészcsapat, és különböző tánccsoportjaink, kicsik és nagyok. Pillanatnyilag pedig dolgozunk a 65. Magyar Gála MHBK-Bál szervezésén, ami 2023. március 11-én lesz.

Búcsúzásul nagyon kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog új esztendőt kívánok békességben minden bajtársunknak,

Várvi József

**Részletek Dobozy István VRNT, az MHBK Délausztráliai „Zákó András”
főcsoport vezetője, az MHBK központi vezetőjének ausztráliai helyettese, a Szent
László Társaság (1861) és Rend ausztráliai törzsszéktartója jelentéséből, értesítőjük
2023. január-márciusi számából:**

Tisztelt Bajtársak!

Most az új év elején terveinket vizsgáljuk; mi is az, amit tenni akarunk, amit meg akarunk szerezni magunknak vagy mások részére. Átgondolva az eddigi életünket, többször valami kedvezőbbre gondolunk, ami megkönnyebbití a helyzetünket. Emberi természetünk ezt kívánja. Aztán ahogy telnek a hetek, újból felismerjük kötelességeinket embertársainkkal szemben, észrevesszük a szükséges munka fontosságát és törekedünk annak elvégzésére.

A nemzeti emigráció életében nem egy különleges eset az, ha ismételten ugyanazt a személyeket emlegetjük, amikor a munka elvégzéséről beszélünk. Azt hiszem, hogy így van ez világszerte. A mi bajtársaink is több magyar egyesület fennmaradásáért dolgoznak.

A Délausztráliai Magyar Karitász Egyesület munkakörébe tartozik az idősek gondozása. Elnökük v. Nagy Ákos bajtársunk a decemberi körlevelében kérte a tagok és vendégek rendszeres megjelenését rendezvényeiken. Idősek ebédje (Senior's lunch) minden szerdán, buszkirándulások minden hónap harmadik csütörtökén, valamint az egészségi torna (Tai-Chi) programok minden hónapban a negyedik csütörtökön. Évente több ezer ebéd felszolgálásával segítik honfitársainkat, lehetőséget adva szorakozásra és nemzeti ünnepeink megüléseire is. Támogassuk a vezetőség munkáját, mert a rendszeres rendezvényeik nélkül igazán szétszoródnánk.

Január 12.-én volt a **80. évfordulója a Doni csatatér eseményeinek**. Bodolai Zoltán a „Hungarica” című könyvében (Sydney 1983) így emlékezett: **„KATASZTRÓFA A DON-KANYARBAN**. 1943 január 12.-én indult meg a szovjet haderő támadása, amely három hétig tartó harcok folyamán megsemmisítette a 2. magyar hadsereget.

A magyar hadsereg mintegy 100,000 halottat - állományának majdnem a felét - veszítette el a Don folyó nyugati partján lefolyt harcokban. *Ez volt a magyar történelem legsúlyosabb katonai vesztesége.*

Magyarország 1941-ben sodródott bele a II. világháborúba Németország s a többi tengelyhatalom oldalán. 1943 januárjában a Sztálingrádnál körülzárt 22 német hadosztály már utolsó haláltusáját vívta. A szovjet támadás az arcvonal déli szárnyán többszáz kilométerre vetette vissza a német haderőt és körülkerítéssel fenyegette a kaukázusi német hadseregcsoportot. A keleti arcvonal középső szakaszát, az úgynevezett „Don-arcvonalat” német magyar, olasz és román hadseregek tartották. A szovjet főparancsnokság támadást intézett ez ellen az arcvonalszakasz ellen is, egyidőben a magyar, olasz és román hadseregek ellen. A magyar 2. hadsereg Voronyezstől délre mintegy 190 kilométeres arcvonalon állt egy német és egy olasz hadsereg között. A magyarok arcvonalszakasza az egész keleti arcvonalnak mintegy egy tizedrészét képezte. Ennek a hosszú arcvonalnak védelmére a hadseregnek sem a létszáma, sem a felszerelése nem volt elegendő. A sereg mindössze 9 úgynevezett „könnyű” hadosztályból állott; hadosztályonként két gyalogezreddel, a németeknél szokásos három ezred helyett, tehát inkább dandárnak vagy brigádnak nevezhetnénk ezeket a magyar seregtesteket. A hadsereg páncélos hadosztályát a német hadvezetés egy német hadtesthez osztotta be és kizárólag a német visszavonulás fedezésére használta. A hadsereg légidandára nem kapott elegendő üzemanyagot s így végül gyalogharcban pusztult el. Így a magyar seregeknek nem volt páncélosa, légierije, nehéztüzérsége és a meglévő fegyverzethez sem volt elegendő lőszer, a szállítóeszközök pedig üzemanyag hiányában használhatatlanok voltak. Amikor a magyar kormány kiküldte a hadsereget a keleti frontra, 1942-ben a német hadvezetés megígérte a hadsereg modern fegyverekkel, közlekedési eszközökkel való ellátását. Ez nem történt meg – a magyar arcvonal páncélosok és légi fedezet nélkül, gyenge fegyverzettel, lőszer és üzemanyag szűkében várta a szovjet támadást, minusz

40 fokos orosz télben, hazájától több mint ezer kilométerre.

Az első orosz támadást Uriv térségében 8 gyalog- és 5 páncélos hadosztály hajtotta végre két magyar hadosztály ellen. Két nap múlva az orosz páncélosoknak sikerült áttörni a magyar vonalat s elszakítani az északi szárnyon fekvő III. magyar hadtestet a hadsereg zömétől.

Január 14-én indult meg a második szovjet támadás 50 km-rel délebbre a magyar 12. hadosztály arcvonala ellen. Itt 4 gyalog és 5 páncélos hadosztály támadott a déli magyar arcvonal ellen. Súlyosbította a helyzetet az, hogy a magyaroktól délre elhelyezett olasz hadsereg visszavonult, így az oroszok délről is támadták a magyar vonalat.

A déli magyar szárny nyolc napig tartotta az arcvonalat, s ekkor a körülkerítés veszélye miatt délnyugati irányban, az orosz vonalakon át kitörtek. Ebben az elhárítóharcban nagy szerepe volt az egyik zászlóalj-csoport parancsnokának, **vitéz Duska László századosnak**, aki súlyosan sebesülve vezette egységét s biztosította csoportja áttörését.

Az északi szárnyon elszakadt III. magyar hadtest 17 napig harcolt, biztosítva a 2. német hadsereg visszavonulását. Február elsején a hadtest zöme több német alakulattal együtt orosz gyűrűbe került. A német hadvezetés parancsot adott a hadtestnek, hogy támadja meg az orosz arcvonalat, hogy ezáltal lehetővé tegye a német egységek kitörését. A hadtest parancsnoka, gróf Stomm Marcel tábornok megtagadta a német parancs teljesítését, azzal az indoklással, hogy nem hajlandó éhezni, agyonfagyott, három hetes harcban kimerült honvédeit páncélosok s légierők nélkül azok ellen az orosz páncélosok ellen küzdeni, amelyeket a legjobban felszerelt német alakulatok sem tudtak megállítani. Ugyanakkor megengedte honvédeknek, hogy szüntessék meg a reménytelen harcot. Ő maga azonban engedelmessé vált a német parancsnak: gyalog megindult az orosz állások felé szolgálati pisztolyával a kezében. Segédtsíztje utána futott s megpróbálta kivenni kezéből a pisztolyt. Így fogta el őket egy orosz járőr. Az oroszok tisztelettel bántak vele a hadifogságban, mint mondták, ő volt az egyetlen tábornok, akit fegyverrel a kezében fogtak el. A magyar arcvonal elleni támadással egyidőben döntő támadás indult a doni arcvonal többi szakaszain is: az itt álló német, olasz és román seregeket pár nap alatt vetették vissza az orosz páncélosok, így **a magyarok tartották legtovább a Don vonalát – nevezetesen Oszlányi tábornok 9. hadosztálya**, az utolsó tengelyhatalmi seregetest a „Csendes Don” véráztatta partján.”

A fenti idézetben említettük vitéz Duska László vezetői szerepét, aki szervezetünk, az emigrációban alakult MHBK központi vezetőjeként is folytatta a harcot haláláig, 1987-ig: „A Hazáért mindhalálig”. A történelemben fontos visszatekinteni a múltba, hogy megértsük, honnan jöttünk és hova tartozunk. A jövőbe is fontos betekinteni, hogy időnként felértékeljük azt, hogy hova haladunk, mert boldogságunkhoz életünknek célja kell legyen. Azonban csak a jelenben tudunk döntéseket hozni és azokat megvalósítani mindennapi életünkben. Idősödő korunkban nehéz időket élünk. Világszerte politikai szinten megnehezítik a családi élet összetartását, a szeretet gyakorlását. Meg akarják szüntetni a kereszténységet a nemzeti egységgel és a keresztény kultúrával együtt. Többször beismerjük azt, hogy az emberi tehetségünk nem elegendő a győzelemre. Ez nagyon elszomorító, mert tehetetlennek érezzük magunkat e folyamat megakadályozásában. Azonban nekünk keresztényeknek tudnunk kell, hogy a Jóisten velünk van. Ha benne bízunk és akarata szerint élünk, akkor megsegít minket. Ezért fiatalok és öregek egyaránt arra törekedjünk, hogy mi is részesei lehessünk Isten győzelmének.

Születésnapok, névnapok:

Bajtársi jókívánságainkat küldjük: Farkas Sándor jan. 3-i, Dobozy István feb. 13-i, v. Lakatos Kálmán márc. 16-i születésnapja alkalmából. Scheer Mihályné feb. 16-i Julianna névnapjához jó egészséget és sok örömet kívánunk.

Jobbulást kívánunk: Imádkozzunk betegeinkért, különösen Mrena Teréz bajtársnőnk javulásáért.

Hozzájárulások utalása Kanadán belül

Kedves kanadai Bajtársak és Olvasóink, kérjük hozzájárulásait az alábbi két módon továbbítani Torontóba. Előre is köszönjük!

1. A hagyományos módon sima csekken, Hungarian Veterans' Association névre kiállítva, s torontói segítőnk, Forrai Levente címére küldve: 26 Spruce Ave., Richmond Hill, ON L4C 6W1
2. Ún. e-transferrel, mely esetben nincsen banki levonás. Ha szükséges, gyerekek, unokák segíthetnek az idősebbeknek. Ehhez mindössze a lenti emailcímre van szükség.
Az utalás módja: "An e-transfer can be completed via online banking. If your member doesn't do online banking then an option is for them to give the funds to their kids who use online banking and they can complete the e-transfer. E-transfers are to transfer funds within Canada (between Canadian banks). For this, the sender doesn't have to know with which bank you bank, or any account numbers. In order to send an e-transfer, the client should go to their online banking and press "transfer", choose the e-transfer option, and for the first time "add a recipient", i.e. add your association's email address, leventef@primus.ca. Once they have entered this email, they can key in the amount and a reason why they are sending the funds, e.g. 'donation'".

Február 25.-e a kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapja – soha nem felejtethetünk! Szintén kegyelettel emlékezünk az 1945 február 11.-i budavári kitörés évfordulójára, a Jóisten nyugosztalja a hős védőket.

Dobai Miklós: "Nincs kerek évforduló, de az ország nagyjaira akkor is emlékezni kell. **Most volt évfordulója, hogy** nagy önuralommal viselt méltatlan és igazságtalan portugáliai száműzetésben, **Estorilban elhunyt vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország volt kormányzója.**"

Elhunyt Ugri Mihály

Életének 92. évében, 2022. december 12.-én Grazban elhunyt Ugri Mihály, '56-os menekült, a gráci magyar közösség egyik fáradhatatlan és jókedélyű vezetője, az Öregdiákok Egyesületének volt vezetője, az ottani magyar katolikus közösség egyik oszlopa, a város magyar történetének kutatója, sokáig a Gráci Magyar Újság szerkesztője, cserkésztsízt (*Szombathely, 1931. november 14.) Gyászmiséjét 17.-én tartották a Graz-St. Veit plébániatemplomban, onnan kísérték végső nyughelyére. Nemcsak Ausztriában és

Magyarországon, de világszerte is sokan ismerték és becsülték, részben a cserkészlet, részben az Öregdiák Egyesület révén, hiszen Grácból aztán a világ sok szegletébe kerültek az ott tanult '56-os diákok. Ahogy a gyászjelentés írja, "Kiteljesedett életed után hazatértél Istenhez. Nemcsak a családotról gondoskodtál nagy szeretettel, hanem az erődet és életedet az embertársaidnak is szentelted. Számtalan maradandó nyomot hagytál magad után, melyekért mélységesen hálásak vagyunk." A Jóisten nyugosztalja.

Ugri Mihály és felesége, Ingrid 2017 nyarán (a szerk. felvétele)

Clevelandben elhunyt Szappanos István

Bocskai Rádió, Cleveland 2022. december 17.

Özv. Szappanos Istvánné Petres Zsuzsanna (volt niederaudorfi menekültiák – a szerk.) fájó szívvel, de Isten akaratában való megnyugvással tudatta, hogy szeretett férje Szappanos István Imre, Szent László Lovag, ny. elektromérnök, cserkészcsapattiszt (Külföldi Magyar Cserkészszövetség, 1953-1956 között a clevelandi 22. sz. Bessenyei György cserkészcsapatot vezette), a clevelandi Magyar Múzeum volt igazgatója, (volt Passau-Waldwerke-i menekültiák – a szerk.), a történelmi Szappanos család nesztora, életének 93., házasságának 66. évében december 12.-én Mentor, Ohio-ban (USA) az örök életbe vetett hittel és megnyugvással, visszaadta nemes magyar lelkét Teremtőjének.

Búcsúztak tőle január 7-én gyászistentisztelet keretében a Walton Hills-i Magyar Református templomban. Hamvait majd a kecskeméti református temetőben lévő családi mauzóleumban helyezik örök nyugalomba.

Szappanos István a szívügyének tekintett clevelandi Magyar Örökség Múzeumában 2007-ben (a szerk. felvétele)

Emléktáblánkkal kapcsolatban:

Örömmel közöljük kedves olvasóinkkal és támogatóinkkal, hogy emléktáblánk elhelyezésének engedélyezése a végéhez közeledik, így remélhetőleg hamarosan helyére kerülhet! – a szerk.

Minden kedves bajtársunknak és olvasónknak áldott húsvétot kíván szeretettel a szerkesztő.

Egy kiegészítés

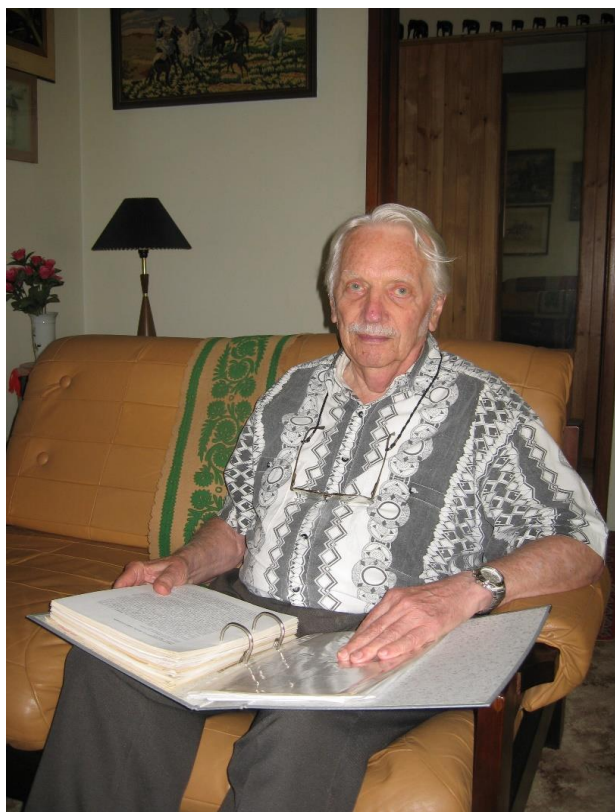
Előző számunk vezércikkét Simonyi László volt kp. vezetőnk írta. Utólag kért meg, hogy a valamikori Youngstown-i MHBK-csoport vezetői között említsem meg még Domonkos László csendőr őrnagyot is, aki az eredeti felsorolásból kimaradt. S egy apró helyesbítés is: Dobák Dénes nem a “háznagya” volt, hanem a “násznagya”.

Elhunyt Goór György

Életének 97. évében Sydney-ben elhunyt Goór György, lapunk hűséges olvasója és szerzője, emigrációs cserkészvezető, volt hadapródiskolás, m. kir. híradós zászlós, az MHBK Ausztráliai Főcsoportjának volt vezetője, az MHBK Sydney főcsoport volt vezetője, az ausztráliai MHBK egyik alapítója, kiváló magyar ember (*Nyíregyháza, 1926. április 27). A Sydney-i Szent Erzsébet magyar öregotthonban lakott, ott érte a halál, a Jóisten nyugosztalja.

Egy Buenos Aires-i emlékezés is álljon itt vele kapcsolatban, Benedek Lászlóné Micsinay Máriától:

Köszönöm szépen, hogy értesítettél Gyurka bá hazameneteléről. Az egyik legértékesebb ember volt, akivel életem folyamán kapcsolatba kerültem. Tiszteltem és szerettem. Sohasem találkoztunk személyesen, mégis mély barátság alakult ki közöttünk. “Egy hullámbosszon” voltunk. Szeretettel kívánok Jó Munkát, Marika

A szerkesztő felvétele, 2009

Franka Tibor: Vízit Kenderesen

demokrata.hu, 2023. feb. 11

Ha olykor emlékek tolulnak fel a kenderesi születésű 85 esztendős Etus néniben, elsőként azt meséli, hogy hatéves lánykaként ő még a kockaköves Horthy Miklós utcán járt az elemi iskolába, amikor oltár elé kísérte az ura, már Lenin útnak hívták, mostanság pedig Szent István király útján igyekszik istentiszteletre. Pedig egyszer sem hagyta el Kenderest, és a kormányzó úr idejében kikövezett promenád sem költözött odébb.

Etus néni a református templom imatermében valószínűtlenül vastag szemüvegén át csaknem száz esztendő történelmének ezernyi diaképe között kutat.

–Mi, az egész falu meg a környék százkilencven tanyájának népe *Horthy* kenyerét ettük, azon cseperedtünk fel, és nem volt keserű, csak tilos volt beszélni róla.

Keserű az időjárás, ami éppen ránk köszöntött. A csendes és szomorú alföldi síkságra a magára haragított szürke felhőkből úgy esik a farsang eleji kásás eső, mintha dézsából öntenék. *Kálmán*, a katolikus templomszolga dob is néhány akáchasábot az imatermi vaskályhába, aztán *Répási István* lelkész uram, aki néhány hónapja kezdte meg kenderesi szolgálatát, átkísér a közelmúltban 430 millióból felújított istenházába, az első sori, tölgyfából készült legművesebb padhoz.

–Ezt a *Horthy* család tiszteletére faragtatták a hűséges kenderesiek – mutat a homlokzatába vésett 1938-as évszámra a nagytiszteletű úr. – A kormányzó úr mindig a szélén foglalt helyet a vasárnapi istentiszteleteken. És – lép kettővel odébb – itt, ezen a helyen keresztelték meg 1868-ban, majd földi maradványainak hazatérésekor itt tartották a megemlékezést.

A kenderesi református templom

–Én is azért jöttem – szúrok mondandója közepébe –, hogy megérdeklődjem a 66 esztendeje, 88 éves korában elhunyt kormányzó emléke újratemetésének 30. évfordulóján,

mennyire van még jelen a közösség életében?

–Lelkiismeret-ébresztő kérdés mindannyiunk számára – kísér az ajtóig –, vizitálja meg a várost!

Még a berozsdásodott emlékezetűeket is naponta figyelmezteti a számos Horthy-örökség: a felújítás alatt álló Halassy–Horthy-kastély, a református, aztán a két katolikus iskola, az 1931-ben megcsinosított vonatállomás, a régi kultúrház és kádas népfürdő, a volt csendőrlaktanya és a községháza. Valamennyi a család közreműködésével épült, csakúgy mint a közel száz esztendeje átadott makadámutak, később pedig az elektromos és ivóvízhálózat.

–Nem az emlékezetkiesés az oka, ha felejtene, hanem a félelem, amely évtizedeken át igazgatta a falut – mondja a városháza polgármesteri irodájában *Bodor Tamás*, a Horthy Miklós Emlékére Alapítvány elnöke, aki a ma már városi Horthy Miklós Tengerészeti Múzeumot is vezette, míg ki nem rúgta *Bogdán Péter*, az előző polgármester. – Mivel itt születtem, a kenderesi általánosba jártam, de még az 1980-as évek közepén sem mondtak vagy tanítottak a kormányzó úrról nekünk egy kukkot sem, sőt azt sem tudtuk, hogy ő építtette az iskolánkat. A történelemtanárnk például a növénytermesztést cserélte el a katedrára; a többi pedagógussal együtt megbízható pártkader volt.

–Ide való vagyok én is, de mióta az eszemet tudom, nekem arról a korszakról nem beszélt senki, még a családban is csak suttogva – csatlakozik hozzánk *Lukácsné Németh Edit* óvodavezető, mesterpedagógus. – Emlékszem, nyolcadikos koromban csak annyit tudhattunk a kastélyról, hogy az egy olyan régi épület, amelyben traktorosképző iskola működik. Félték a szülők, a meghurcolt '56-osok, az egykori Horthy-gazdaságban dolgozók csakúgy, mint a régi vágású, földjüktől megfosztott parasztok és tanyasi gazdák. Az volt a bűnünk, még közvetlenül a rendszerváltás előtti években is, hogy a fasiszta meg antiszemita Horthy szülőfalujában lakunk. Együtt kellett élni ezekkel a nyilvánvaló hazugságokkal, miközben otthon és titokban imába foglalták a nevét, például nagymamámék is. Sőt, ugyancsak lopva, de halottak napján mindig voltak, akik rendbe tették a családi kriptá környékét és gyertyát gyújtottak.

Ránk nyitja az ajtót az iroda friss tulajdonosa, a város alig több mint két hónapos új polgármestere, *Barabásné Forgács Edit*. Tepertős pogácsával és házi lekváros táskával kedveskedik a férjével kerek 30 esztendeje közösen nyitott pékségéből. Szándékosan a jelenlétében kérdezem az alapítvány elnökétől, miért rúgta ki az előző városvezető.

–Mert szóvá tettem mint fideszes önkormányzati képviselő, hogy függetlenként nem kellene a város vesztére a Demokratikus Koalícióval barátkoznia, meg *Jakab Péterrel*, meg *Márki-Zay Péterrel* nyilvánosan fotózkodni, inkább a településsel törődni. Nem sokra rá, hogy repültem, a terület feloszlatta magát, mert nem ment a közös munka és felmerült egy több száz milliós adósságrendezési probléma is. A tavaly november végi időközi választáson csaknem 70 százalékos elsöprő győzelmet arattunk a Fidesz színeiben – néz új polgármesterére –, lesz is mit rendbe tennünk, például a Horthy-kultuszt is, mert az alapítvány az előbbi okok miatt is mostanában mélyen alszik.

A 2003 óta város Kenderesnek és környékbeli tanyavilágának a társadalma az évtizedek alatt ugyancsak megváltozott. A 4300 lelkes település lakóinak több mint 40 százaléka roma. Néhány éve még országos hírű botrányok, rendőrverés meg gazdasági bűncselekmények helyszíne volt, ezért a közösség néhány tucatnyi értelmiségére komoly feladatot ró a béke és biztonság őrzése. Különösen, ha hozzátesszük, hogy a katolikus óvodába és iskolába járó 310 gyerek közel fele cigány. Panaszkodni lehetne, de minek. Igaz, mostanában egyre többen járnak el akár Pestig is dolgozni, akik már felelősen osztják be a pénzüket, hogy taníttatni tudják a gyereket, meg szépen járatni. A helyi aktív dolgozók többsége gazdálkodó földműves, vagy a szolgáltatóiparból él. Akad persze néhány tehetősebb vállalkozó is.

A roma lakosság növekedésének és a történelem nemzetpusztító viharainak köszönhetően az egykor református falu 70 százaléka ma már katolikus, de egyre kevesebben nyomják le templomuk ajtaján a kilincset. A település éves költségvetése 1,3 milliárd, amiből csupán 60 millió az iparűzésiadó-bevétel, míg kultúrára, múzeumra, rendezvényekre és például a kormányzóhoz kötődő emlékezőkre cirka 20 millió marad, annak is jó részét a bérek viszik el.

–Ennyi pénzből nem könnyű történelmünk egyik legkiemelkedőbb politikusának kultuszát ápolni és erősíteni – mondja a polgármester asszony –, mégis kötelességünk bemutatni és megismertetni a sok-sok politikai és ideológiai hazugsággal szemben a kormányzó és családja igazi arcát az őket körülvevő tisztelet, szeretet kíséretében. Emlékszem *Julika* nénire, keresztanyám volt, és sokat mesélt nekünk arról, hogy mennyire szeretett a méltóságos asszonnyal együtt sütni-főzni, amikor a konyháján dolgozott. Sosem kezelték cselédként, sem őt, sem a többi falusit, például közösen sütötték az ördögpirulát, a kakaóban forgatott édes fánkot. Ha újszülött látta meg a kenderesi eget, *Magda* nagyságos asszony szeretetsomagot készített és azzal tette tiszteletét a gyermekáldásos családnál. Sőt, a gyerekeik együtt játszottak a falusiakkal, az egyik felnőtt Horthy pedig eljárt a falusi színpadra szerepet tanulni, irodalmi esteken fellépni. Mutasson nekem hasonlót valaki azok közül, akik állandóan rágalmazzák és ócsárolják őket!

–Az én nagymamám *Franciskának* szólította *Magda* asszony, akinél szobalányként dolgozott, *Péter* nagyapám pedig a gazdaságban volt mindenés. Felváltva mesélték, hogy mennyire becsülték és tisztelték őket az uradalomban, durva szidást nem kaptak – emlékszik vissza a mesterpedagógus unoka. – Tőlük hallottam először arról is, hogy amikor bejöttek az oroszok, azok ugyanúgy kegyetlenkedtek és bűnöztek, mint a *Kun Béla*-féle Tanácsköztársaság idején a Szolnok felé nyomuló román katonák. Kihordták a könyveket meg a bútorokat a kastély elé kupacba, és felgyújtották. Mivel köztudott volt, hogy Péter nagyapám szerette a kormányzót, ráadásul mélyen vallásos, állandóan megfigyelték, kísérgettek, az 1956-os forradalom leverése után el is vitték Kunhegyesre, ahol mielőtt börtönbe zárták volna, látta, amint egy állapotos kismamát kútba dobna a pufajkások. Aztán egy véresre ütlegelt ember mellé zárták, és betettek a cellába egy lavór vizet meg darab rongyot. Azzal zárták az ajtót, ha reggelig meghal a társad, rád fogjuk, hogy te vagy a gyilkosa. Szerencsére nem halt meg. Ezeket amíg élek, nem felejttem el, és azt akarom, hogy minél többen tudjanak róla. Jó volna, ha a mostanában oly sokat tüntető, szerencsére kevéske pedagóguskolléga például ezekről a valódi történelmi eseményekről oktatná a pesti diákokat és nem a zendülésről, a káromkodásról, a kormány és a hazájuk gyalázásáról meg az egyneműek szerelméről.

Kifelé jövet a lépcsőházban márványtábla előtt haladunk el, rajta *dr. Horthy Szabolcsnak*, a kormányzó egyik testvérének neve is szerepel, akivel az I. világháború során végzett egy lengyel földön kapott fejlövés, tájékoztat a kirúgott igazgató úr. Később a másik testvért, *Horthy Bélát* említi, aki pedig egy tengerészeti hadgyakorlat közben eltévedt lövedéktől vesztette életét.

–A tragédiát követően úgy döntött a család ötödik gyermeke, Miklós, hogy belőle mindenáron tengerésztiszt lesz. Miután a debreceni református kollégiumot letudta és a soproni gimnáziumot is elvégezte, a szigorú fiumei tengerészeti akadémiára nyert felvételt, ahol 1886-ban hadapróddá avatták. Később, 1909-től a sorhajókapitány *Ferenc József* szárnysegédje volt. Népszerűséget az otrantói szorosban 1917-ben vívott ütközet során szerzett, ahol akár korábban a testvérei, ő is megsebesült, ezért hordágyon fekvé vezényelte tovább a sikeres hadműveletet.

E sorok írójának volt szerencséje a délolasz kikötővároskában, Otrantóban megnézni a hadi siker tiszteletére felavatott emléktáblát, amelyhez hasonló büszkeségben a saját hazájában

azért nem lehet része, mert sem a tetteiről, sem magáról a kormányzóról nincsen nyilvános méltatás, esetleg csak elvétve és eldugva egy-egy apró szobor vagy tábla, az is magánportán. Azt sem említik, hogy például kitűnő sportember volt, vívott, kerékpározott, futott, lovagolt és teniszezett, sőt futballozott is, mellette remekül táncolt, társalgott, hiszen a magyar mellett öt nyelven, németül, horvátul, olaszul, angolul és franciául beszélt.

–A mi kormányzónk példakép, akire, amíg hatalmon volt, a fél világ felnézett és akit miután a németek elvittek, majd a szovjetek bejöttek, az összes irigye, ideológiai ellensége megrágalmazott és meggyalázott – summázza a régi csendőrlaktanya előtti kis téren *Csató Sándor* rokkantnyugdíjas, éppen ott, ahol a vörös csillagos szovjet emlékmű állott, ami miatt kis híján halálra verték a rendőrök.

Elmondása szerint 1983 novemberében, amikor a keleti blokkot markában tartó kommunizmus eresztékei már meg-megreccsentek, *Sanyi* bátyánk hazafelé menet meglátta, hogy a viharos szél a november 7-i ünnepség méteres koszorúit messzire röpítette a csillagos talapzatról. Gondolt egyet, és a négy vörös szalagos virágkoszorút amolyan parasztrahiból felakasztotta négy környező fára, hadd lógjanak.

–Másnap nyolc rendőr jött értem a munkahelyemre, bevittek a falusi őrésre és addig vertek, rugdostak, amíg el nem ájultam. Felocsoltak, Zsiguliba tettek és a szolnoki kapitányságra vittek, ahol egy *Szegeði* nevű fiatal százados vezetésével, aki szerintem ma is él, egyszerre négyen ütöttek előlről, hátulról... Mindegyik részeg volt – néz maga elé a jegeces járdára *Csató Sándor* megbékélésbe simult, könnyes tekintettel. –Előzetesbe csuktak három hétre, később a bíróság másfél év felfüggesztett börtönre ítélte a koszorúakasztásért.

Sanyi bátyánkat, noha a szittyá alföldi tanya nevelte, sikerült úgy helybenhagyniuk a rendőröknek, hogy le kellett százalékolni, majd rokkantnyugdíjba küldeni. Azt mondja, Kenderest egy kunhegyesi pufajkaskülönítmény ellenőrizte, vallatta, csicskázta szinte naponta. Ő még összeteheti a két kezét, hiszen a kormányzó egyik testőrét, *Makra Endrét* 1957 tavaszán csak „*egy kis beszélgetésre*” vitték be a rendőrségre, ahonnan soha többé nem tért haza. Másnap szóltak a feleségének, hogy a férje meghalt, de hogy miért, azt nem mondták meg. Rettegésben élt a falu, *Makra* felesége pedig elköltözött a három félárva gyerekükkel.

–Tudtuk, hogy ezek az embertelen gyötrések Horthy miatt történtek, mégsem haragudott senki a kommunistákon kívül a kormányzó urunkra – emlékezik *Csató Sándor*. – Apám, akit miután a nagyapa odamaradt az I. világháborúban, szintén a tanya nevelt fel, később közvetlen a család környezetében dolgozhatott, kocsis volt. Mesélte egyszer, hogy az egyik vasárnapi istentisztelet előtt *Magda* nagyságos asszony azon bánkódott, véletlen a kastélyban felejtette a bibliát. Apám tisztelettel felajánlotta a sajátját, amit két nap múlva Horthyné hálás köszönetével és egy a lapjai közé rejtett ötpengőssel adott vissza.

–Most mondja meg, de őszintén – néz a szemembe –, hogyan lehetséges az, hogy *Göncz Árpádról* teret neveznek el, a pufajkás *Horn Gyulának* szobrot állítanak, miközben az összes szarjankó kommunista *Apró Antaltól Biszku Bélán* át *Gyurcsányig* megúszták a börtönt? Ezek a kormányzó nyomába sem léphetnek, mégis, aki ki meri ejteni Horthy nevét, az a mai napig fasiszta, irredenta meg antiszemita. Álljunk már a sarkunkra!

A bűnbak *Kenderes* szülötte *Fazekas Sándor* volt karcagi polgármester, vidékfejlesztési miniszter, fideszes országgyűlési képviselő is, akit a mai napig szintén meghatározó élmények fűznek a meghurcoltak közösségéhez.

–A kormányzónak és családjának komoly tekintélye volt és van ma is a helybeliek körében, pedig Horthy miatt, különösen a fejlesztések területén, évtizedekig büntették a falut – emlékszik vissza *Fazekas Sándor*. –Mégis büszkék rá, hogy államfőt adtak a hazának, aki megmentette Magyarországot, és meggyőződésük, hogy mindent megtett érte, amit csak lehetett. Tudjuk, hogy mind a németek barátságát, mind a háborút a végsőkéig igyekezett

elkerülni, ami a nagyhatalmak szorításában szinte lehetetlen volt. A kenderesiek csendes és gyötrelmes ellenállásában a pártállammal szemben az ő tisztelete is mindvégig benne volt.

A képviselő édesapja öt évig volt a kastélyban működő szakiskola igazgatója, és sokat tett csellel, udvarlással azért, hogy az illetékes elvtársak beleegyezzenek az épület korhű felújításába ahelyett, hogy tűzépes ablakokkal rondítanák tönkre. Amikor pedig ki akarták vágatni a híres gesztenyesort, csak azért, mert „a Horthy” ültette, akkor azzal érvelt, hogy nem Horthy, hanem munkáskezű kertészek és napszámosok ültették azokat a fákat, így az árnyas allé megmenekült. Ez is az ellenállás egyik formája volt akkoriban.

A felakasztott november 7-i koszorúk teréről az úttesten átkelve, az egykori kádakkal felszerelt tisztasági fürdő és művelődési ház ajtaján benyitva, a Horthy Miklós Tengerészeti Múzeumba érkezünk. A tusolók és öltözők helyiségeiből ajtót nyitottak a falon át az íves karzattal díszített színházterembe, ahol *Szabó Judit* tárlatvezető elsőként azt mutatja meg, ahol ünnepségek és irodalmi előadások alkalmával a kormányzóházaspár foglalt helyet. Az üveges vitrinek és a falra akasztott tablók anyagai, valamint a használati tárgyak, ruhák, bútorok, makettek és szobrok különös hangulatot kölcsönöznek az épületnek, hiszen annak előtte testi és lelki tisztálkodásra, búzakalászos meg újboros vigasságokra, bokrétás bálokra használták az itteni népek.

–Évente közel tízezer magyar és külföldi látogatja a kiállítást, a kastélyt és a családi kriptát Pozsonytól Kolozsváron át Floridáig – mutatja hozzá a vaskos vendégkönyvet Judit asszony. Gyermeki lelkesedéssel fogad mindenkit annak ellenére, hogy néha akad egy-két kötözködő, bárdolatlan alak is közöttük. – A megemlékezéseken elhelyezett koszorúk feliratos szalagjait megőrizzük és kiteszük a falra – mutat egyet a kormányzót ábrázoló olajfestmény mellett. – Erre például azt írták, „a bálás zsidóságtól”. Amikor két férfi ezt meglátta, az egyik azonnal felelősségre vont, ki merészelté idetenni. Mondtam neki, hogy én, a családi kriptából hoztuk be, védett helyre. Azonnal vegyék le, üvöltötte bele az arcomba, mert Horthy gazember volt, aki kivégeztette a zsidókat. Annyit válaszoltam neki csendesen, alaposabban olvasson utána, kedves uram. Társa azonnal elcibálta onnan. Egy fiatal történelemtanár pedig miután megnézte a kiállítást, azzal ment ki az ajtón, hogy ő Horthyról ilyen szépeket nem fog tanítani a gyerekeknek. A legtöbb kedves látogatóval viszont néha még együtt is siratunk a kormányzó arcképe vagy a családi kriptá előtt. De várjon csak, mutatok valamit!

Hamarost három dohányzárga fényképpel tér vissza, két éve kapta egy Kaliforniából érkezett idős hölgytől, aki azzal bírta rá őket, hogy nála lesznek a legjobb helyen. A felvételek 1917 tavaszán készültek, a délolasz otrantói tengerszorosban vívott győztes ütközet idején. Az első felvétel hátoldalára azt írták: „1917. április 18. Halottak kibajózása a Novaráról az otrantói szorosból.” A második felirata: „Szénbördás a Novarára, 1917. május 17.” A harmadiké pedig azt, hogy „repülő egy bombát dobott a hajó bal oldalába”. Miután a 116 esztendeje készült képeket a kaliforniai hölgy Jutkára bírta, a következő sorokat írta a múzeum emlékkönyvébe: „Hálás vagyok, hogy itt lehetek és tiszteleghetek az édesapám Admirálisának, hősi emlékének. Édesapám a Novara első kormányosa volt, és haláláig nagy tisztelője Horthy Miklós kormányzó úrnak. Áldott legyen mindkettőjük pora és emléke. 2021. 9. 19. Ilona Szoták Amerikából”

Néhány lépéssel odébb rikító kék dzsekis fiatalember nézegeti a tárlókat és a falra feszített zászlókat. Megszólításomra azt mondja, Püspökladányban volt dolga és gondolta, mielőtt visszatér Miskolcra, ahol dolgozik, benéz a múzeumba.

–Nekem gyerekkoromban sokat mesélt a nagyapám Horthyról meg a magyar virtusról és becsületről, később pedig a gimnáziumi történelemtanárom világosított fel arról is, amit nem tanultunk. Szívesen mondom a nevemet, *Simon Viktornak* hívnak, és 28 éves vagyok. Vállalom a véleményem, szerintem akiben fikarcnyi magyarság is lakozik, annak becsülni és tisztelni kell Horthy Miklós emlékét.

A kenderesi vizit a kormányzó úr családi kriptájánál ér véget. Ide hozták haza a portugál Estoril városából földi maradványait, és 30 éve itt került sor az újratemetésre, amelyen a halálos beteg *Antall József*, Magyarország első szabadon választott miniszterelnöke nem vehetett ugyan részt, csak családját küldte el, de pár nappal később, erejét összeszedve mégis személyesen tisztelgett a sír előtt. Az új polgármesternő és a református lelkész azzal búcsúzott, hogy szakítva az elmúlt évek szürke eseménytelenségével, az újratemetés 30. évfordulójára, szeptember 4-ére történelmünkhöz és a kormányzóhoz méltó országos szintű megemlékezéssel készülnek. Horthy Miklós halálának 66. évfordulójára most szombaton, február 11-én emlékeznek a kenderesi temetőben.

A szerk.: Két rövid személyes visszaemlékezést is kaptunk a cikkel kapcsolatban:

-Simonyi László (*1933. január 6), az MHBK volt kp. vezetője (Chicago):

“Sohasem voltam Kenderesen, de 1938-ban, amikor az olasz király nagy vizitet tett Budapesten, ott voltam a nagy díszemlévény előtti, s ott láttam a kormányzó urat. Onnan néztem, ahogy a huszár díszszázad “Kard ki kard!” parancsal elvonult azonos színű lovaikon Horthy és az olasz király előtt, mint az utolsó díszalakulat. Gyönyörű volt, s hazafelé anyámmal minden egyenruhás embernek szalutáltam... De régen is volt az! Ölel, Laci”

-Borbás Erzsébet, pénztárosunk (Budapest): A cikket örömmel olvastam, nekem is van emlékem róla. A mi kis mátrai falunkból is vittek Kenderesre nyári munkára szerződött béreseket a kormányzó úrék birtokára, úgy hívták őket, hogy summások. Szerettek ott dolgozni a falumbeliek, a szerződött természetbeni és pénzbeli juttatásokat mindig pontosan megkapták a munka végeztével. Az aratás végén volt az aratóbál, egy nagy szalmakoszorút készítettek és a summás gazda egy szép lány kíséretében vitte azt a kormányzó pár elé. A vidám zeneszó melletti vendéglátást táncmulatság követte. Ezen a kormányzó pár is részt vett és együtt táncolt a summásokkal. Van egy fényképem, ahol a kormányzó úr az egyik béreslánnyal táncol. Megbecsült, köztisztelőben álló és közvetlen emberek voltak, családjával együtt. Újratemetésén ott voltam, majd Károllyal (*Borbás Károly, lapunk korábbi főszerkesztője, +2018 – a szerk.*) is voltunk Kenderesen 2000-ben.

Horthy Miklós katonája vagyok... - Emlékezés Réz Gyula szakaszvezetőre

Helyénvaló, hogy alkalmanként megemlékezzünk olyan régi katonákról, akiket valamilyen módon ismertünk, akár közösségileg, akár egyénileg. Most egy kedves ismerős, Réz Gyula ny. múzeológus ajánlotta figyelmünkbe édesapját, Réz Gyula (1910-2001) szakaszvezetőt, aki összesen öt évet és nyolc hónapot töltött a Haza szolgálatában. Szikszón született 1910. szeptember 13.-án, korán félárvaságra jutott s molnárlegényként dolgozott.

Önkéntesként, majd sorkatonaként az alábbi időkben szolgált:

-1927. szept. 13.-okt. 27, Budapest, folyamőr

-1928. márc. 2.-1931. szept. 1, Szeged, M. Kir. 5. Honvéd Híradós Sz.

-1937. aug. 15.-szept. 18, híradós

-1938. szept. 21-dec. 31, a magyar területek visszacsatolását követő felvidéki bevonulások (Komárom, Érsekújvár), híradós szakaszvezető

-1939. aug. 2-nov. 31, híradós szakaszvezető

-1942. márc. 12-1943. júl. 19, Szovjet-Oroszország, híradós szakaszvezető, Vaskereszt

-1944. márc. 29-jún. 23, szakaszvezető

A Don-kanyarból sebesülés nélkül tért haza családjához Hatvanba, hősiek helytállásáért megkapta a Vaskeresztet. Részt vett a hírhedt hatvani amerikai bombázás (1944. IX. 20) mentési munkálataiban, így is megtapasztalva a pusztítás szörnyűségeit. A háború után Hatvanban élt, a Gödöllői Egyetemi Gazdaság Nagygombosi Kerületéből ment nyugdíjba. Szolgálatát köszönjük, sokszázezer társával együtt ő is kiérdemelte az utókor háláját.

Az oroszországi Novioszkolban 1943 januárjában

Iovag Kenyeres Dénes nyá. alezredes: Emlékezés és koszorúzás a 80. évforduló alkalmából Kecskeméten

Nyolcvan évvel ezelőtt történt, hogy 1943. január 12-én indított nagy erejű, páncélos harcjárművekkel is támogatott szovjet erők áttörték a magyar és a szövetségesek arcvonalát a Don folyó mentén.

A HOHE, a Történelmi Vitézi Rend, a Hadigondozottak és az 1956 Magyar Nemzetőrség területi szervezetei rendezésében emlékeztek meg Kecskeméten január 15-én a 80 éve zajlott drámai eseményekről. A Nagytemplomban dr. Finta József érseki helynök, plébános celebrálta a szentmisét, aki a szentbeszédében röviden felidézte a magyar hadsereget ért támadást, a katonák által elszenvedett testi és lelki sérüléseket. A mise végén e sorok írója lépett az oltár elé. Beszédében ismertette a Magyar Királyi kecskeméti 13. Könnyű Hadosztály s alárendeltségébe tartozó egységek, köztük a Zrínyi Miklós 7. Honvéd Gyalogezred hősiességét és nagyszerű helyállását 1942 nyaratól kezdve egészen 1943 február közepéig.

A kecskeméti hadosztály 14500 fővel indult a háborúba, s 1943 február közepére elvesztette létszámának 70, nehézfegyverzetének pedig a 100%-át. A Magyar Királyi Zrínyi Miklós 7. Honvéd Gyalogezred állományának egy részét Osztrogozsszknál bekerítették. De a körgyűrűből január 20-án sikeres kitörést hajtottak végre, jelentős veszteséggel.

A megmaradtakat a gyülekeztetést követően pihentették, áprilisban kerültek újra magyar földre. De csak május 22-én érkeztek haza Kecskemétre, a szegedi karantén időszak után. Ünnepeles körülmények közt fogadták a háborúból hazatért katonákat. Szombathelyi Ferenc vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke méltatta a kecskeméti honvédek önfeláldozó hősiességét. Horthy Miklós kormányzó 1943. augusztus 5-én zászlószalagot adományozott a 7. gyalogezrednek. „Emlékeztül a szovjet elleni harcokban végrehajtott kimagasló és vitéz magatartására, a Magyar Királyi 7. Honvéd Gyalogezrednek a csapatzászlószalagomat adományozom...”

A szentmise után a főtéren álló II. Világháborús hősi emlékműnél folytatódott az emlékezés. A Himnusz követően Kenyeres alezredes üdvözölte a HOHE és a Történelmi Vitézi Rend nevében az önkormányzati képviselőket s a megjelenteket. Röviden felidézte a HOHE megalakulását, s elmondta, hogy évtizedekig olyan tagokból szerveződött a helyi csoport, akik részt vettek a háborúban s harcoltak a Donnál. De közülük sajnos már senki sincs az élők sorában. Koszorút helyezett el az önkormányzat. A Történelmi VR képviselőjében v. Tiszavölgyi István törzskapitány, a HOHE nevében dr. Károlyfalvi József és Kenyeres Dénes, a Hadigondozottak képviselőjében pedig Gartner Walter, a helyi szervezet elnöke koszorúzott. A Szózat zárta a rendezvényt. Közreműködött Szabó Sándor tárogatóművész és a Kiskun- Huszár Hagyományőr Egyesület.

Mosonmagyaróvári hírek

Guba István ny. ezredes írta a mosonmagyaróvári HOHE-csoporttól, hogy adventi látogatást tettek a helybéli idős bajtársaknál, és saját címkézésű borral ajándékozták meg őket. S azt is megírta, hogy Helembán, a Felvidék deli részén (ma szlovák területen) a hősökre emlékező “Szent László hadosztály emléktúrára” került sor.

A mosonmagyaróvári HOHE-csoportot egyébként már az interneten is megtalálják, közel 100 képpel, írásokkal, az egész évi munka bemutatásával: <https://www.facebook.com/hohemovar>

Ratkay Zoltán Imre HOHE vez. tag: Doni megemlékezés Mosonmagyaróváron

A Mosonmagyaróvári Honvéd Hagyományőrző Egyesület s a Vitézi Rend helyi szervezete január 15-én emlékezett meg a doni áttörés 80. évfordulójáról.

Vasárnap délelőtt az Óvári Szent Gotthárd templomban misét mondott Bodó Zoltán plébános, melyre zászlóval vonultunk ki. A szentmise után az Óvári temetőben folytatódott a megemlékezés a II. Világháborús emléktábla előtt. A Himnusz után Pausits István önkormányzati képviselő mondott ünnepi beszédet. Koszorúzással és a Szózáttal zárult a megemlékezés.

Délután Darnózselin a temető mellett lévő kopjafánál vettünk részt megemlékező ünnepségen. Litániát mondott Galla Gábor helyi plébános. Közreműködött a helyi Őszirozsa Nyugdíjasklub énekkara, régi katonadalokat adtak elő. Fazekas Zoltán mondott beszédet, majd koszorúzás és gyertyagyújtás következett.

A képeket beküldte Guba István ezredes.

Fekete Dénes: Emlékezés doni hőseinkre Miskolcon

2023 január-február hónapban a Doni Bajtársi és Kegyeleti Szövetség (DBKSZ) Miskolci Csoportja a következő rendezvényeken képviseltette magát, illetve helyezte el a kegyelet és a megemlékezés virágait:

Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata az 1943. január 12-i Doni áttörés 80. évfordulója alkalmából rendezett megemlékezést, a Szemere-kertben a Doni kopjafánál. Emlékező beszédet mondott Somorjai Lehel Herman Ottó díjas történész. Az áldozatok lelki üdvéért imát mondott Meleg Attila, a Miskolc Belvárosi Református Templom lelkipásztora.

Január 29-én Diósgyőrben a Vitézi Rend Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei Törzskapitánysága emlékezett a városrészből az oroszok által 1945 januárjában málenkij robotra elhurcolt többszáz lakosára. Az ünnepi beszédet v. Csantavéri Tivadar Károly törzskapitány mondta, a korabeli eseményeket dr. Rózsa György főlevéltáros elevenítette fel. A történelmi egyházak részéről Szabó József plébános, Péterné Szűcs Katalin lelkipásztor és Gerlai Pál evangélikus lelkész imádkozott az elhurcoltak, illetve elhunytak lelki üdvéért.

Február 24-én Miskolc MJV szervezett koszorúzást a kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapján a Zsolcai kapuban. A várost Badány Lajos alpolgármester képviselte, utána a politikai pártok és a civil szervezetek tagjai helyezték el koszorúikat az emléktáblánál.

A januári rendezvényeken szervezetünkől v. Feledy Péter úr és Gera Sándorné úrhölgy helyezte el a koszorút az emlékhelyeken, míg februárban Derján Géza úrral volt szerencsém ezt tenni. Köszönjük székesfehérvári anyaegyesületünknek, hogy a koszorúk árának biztosításával lehetővé tette részünkre, hogy a fenti rendezvényeken méltóképen képviseljük szervezetünket.

Miskolc

A DBKSZ alelnöke, Sattler Gyöngyi (Budapest) jelentése:

Tisztelt Dr. Tóth Gergely úr, kedves Gergely! Először is BUÉK Önnek és az MHBK minden tagjának!
Köszönettel ma megkaptam Nagy Lacitól a Hadak Útján legutóbbi számát.

Küldök Önnek pár képet a január 12-i doni megemlékezésekről. Én a budapesti megemlékezésen vettem részt, ahol a honvédelmi miniszter mondta az ünnepi beszédet, majd elhelyeztük a 80 mécesst - nagyon megindító volt. (75 egyenruhás között én is vittem az emlékezés lángjait). Az ezt követő szentmise a Mátyás templomban ugyancsak a doni hősök emlékét méltatta.

Berdó Gábor elnök úr a székesfehérvári eseményeken képviselte a Szövetséget. Másnap a székesfehérvári vasútállomáson Spányi püspök úr áldotta meg az emlékezés tábláját, majd Varga Tamás, Lévai Miklós és Berdó Gábor koszorúztak.

Azért, hogy én miért dolgozom már 20 éve a DBKSZ-ben, mellékelek egy fotót édesapámról, Sattler Ferencről, aki megjárta a Don-kanyart, és bár 40 kilósan, de hazajött!

A vitézség a katona legnagyobb becsülete

Beküldte: Nagy László Gerő ny. ezredes, a HOHE alelnöke. Hozzáfűzése: A Hadtudományi és Honvédtisztképző kari-napja alkalmából felterjesztésemre a 30 éve létrehozott Tiszti-vivóklub mesteredzője, Horváth Sz. Tibor Zrínyi Emlékérem elismerést kapott.

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának (HHK) ünnepi állománygyűlést tartottak, a kar napja alkalmából tartottak. Ez volt az első hivatalos rendezvény, amelyen részt vett az új, megbízott dékán, Lippai Péter dandártábornok.

A HHK kari napja Zrínyi Miklós mellszobrának megkoszorúzásával kezdődött a Hungária körúton. Koszorút helyeztek el Somogyi János József dandártábornok, a Honvéd Vezérkar törzsigazgatójának műveleti helyettese, Deli Gergely, az NKE rektora és Lippai Péter dandártábornok, dékán. A Zrínyiekhez kötődő települések és szervezetek nevében koszorút helyeztek el: a Csáktornyai Zrínyi Gárda elnökhelyettese, Dražen Berkopić, a Zrínyi Kadétok Hagyományőrző Egyesület elnöke Kovácsné Kővágó Anna Szigetvár város Önkormányzata képviselőjeként Varga Zoltán alpolgármester, Órtilos Önkormányzata képviselőjeként Kelei Zita polgármester.

A kar napja ünnepi állománygyűléssel folytatódott a díszteremben, ahol Padányi József vezérőrnagy, egyetemi tanár, a Katonai Műszaki Doktori Iskola vezetője Zrínyi munkásságát méltatta. Úgy fogalmazott: Zrínyi Miklósnak „ugyan csak 44 életév adatott, mégis beírta magát Európa történelmébe”. Mindezt az bizonyítja, hogy az ünnepségen a magyarok mellett Horvátország, Szlovénia, Ausztria polgárai ülnek, akik mindannyian magukénak vallják a költő és hadvezér örökségét. Padányi József szerint a vitézi becsület összekapcsolódik a szokásokkal és a katonai hagyományokkal, amelyek fontos szerepet töltenek be egy testület életében. Zrínyi Miklós 1650 körül írt művében, a *Vitéz hadnagyban* is foglalkozik a becsülettel, amely mögé a szakírók mások mellett a vitézség, a tisztesség, a tisztelet és a bizalom gondolati tartalmait sorolták a különböző korokban. Ezek a gondolatok „lefordíthatók a mára” és üzennek azok számára, akik napjainkban a honvéd tisztjelölteket és a civil hallgatókat nevelik – fűzte hozzá Padányi József.

Az ünnepség elismerések átadásával folytatódott. Szigetvár Önkormányzata a költő és hadvezér Zrínyi Miklós díjat 2023-ban Dénes Kálmán alezredesnek, a Műveleti Támogató Tanszék egyetemi docensének adományozta. A Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar dékánja Kiváló Oktató elismerést adományozott Harangi-Tóth Zoltán őrnagynak, a Hadtörténelmi, Filozófiai és Kultúrtörténeti Tanszék tanársegédjének. Zrínyi Hadtudományi Emlékéremet adott át mb. dékán, Lippai Péter dandártábornok Horváth Sz. Tibornak a 30 éve alapított Tisztivivóklub alapító mesteredzőjének. **Szöveg: Tasi Tibor.**

„A haza ifjú hősei” tablókiállítás Nagykanizsán

Kedves Gergő!

Sikerült megszerveznem a Magyar Patrióták Közössége által létrehozott „A haza ifjú hősei” címet viselő tablókiállítás nagykanizsai bemutatását, amelyhez a Halis István Városi Könyvtár is segítséget nyújtott.

Ennek megnyitójára tegnap került sor a **Városi Könyvtárban**. A **Magyar Patrióták Közössége** álmolta meg és hívta életre a rendhagyó kiállítást, amely tíz rendkívüli ifjú hős életútját mutatja be. Olyan kivételes és bátor hősök életéről tudhatunk meg többet a tablók segítségével az érdeklődők, mint a nagykanizsai születésű Sebő Ödön főhadnagy, illetve az 1956-os forradalom és szabadságharc hősei, Wittner Mária és Mansfeld Péter. Nyomon követhetjük az 1956-os forradalmat követő egyházüldözés vértanújának, Boldog Brenner Jánosnak az életútját, illetve megismerhetjük Vezér Ferencet, a nők megmentőjét, a Grósz-perben

ártatlanul halálra ítélt és kivégzett pálos rendi szerzetes papot. A tíz bemutatott hősből az a közös, hogy mindannyian példaképekül szolgálhatnak a mai fiatalok számára is.

Bizzer András úr, Nagykanizsa Megyei Jogú Város alpolgármestere mondott rövid köszöntőbeszédet, melyben kiemelte, hogy az egyik tabló a helyi születésű **vitéz Sebő Ödön** főhadnagynak állít emléket, aki egységeivel a Gyimesi-szorosban tartóztatta fel a sokszoros túlerőben lévő szovjet csapatokat, így lehetővé téve a saját egységek visszavonulását.

Nagyon hálás vagyok **Hetzmann Róbert** úrnak, a kiállítást létrehozó egyesület elnökének, amiért lehetővé tette a tablók nagykanizsai bemutatását. Beszédében kiemelte, hogy mennyire fontos megismerni és megbecsülni ezeket a kivételes hazafiakat, akik sokszor az életüket áldozták hazájukért és azokért az erkölcsi értékekért, amelyekben hittek.

Az esemény **Gredics Péter** hagyományőrző szavaival zárult. Az elkötelezett gyűjtő számos II. világháborús, illetve az 1956-os forradalomhoz kapcsolódó egyenruhával, fegyverrel és fotóval tette még érdekesebbé az eseményt.

<https://www.zaol.hu/helyi-kozelet/2023/01/kiallitassal-tisztelegnek-a-fiatal-hosok-elott-nagykanizsan-video>

Köszönet illeti a Zalai Magyar Nemzeti Szövetség és a Rákóczi Szövetség Zalaegerszegi Szervezetének elnökét, **Paál István** urat, hiszen nélküle nem sikerült volna megszervezni a kiállítás Nagykanizsára hozatalát. Ez szintén igaz **Czupi Gyula** úrra, a Halis István Városi Könyvtár igazgatójára és kollégájára, **Musztács Krisztián** úrra is. Nagy öröm volt számomra, hogy a megnyitón részt vettek a murakeresztúri **Zrínyi Kadétok Hagyományőrző Egyesület** fiataljai is.

Köszönöm minden résztvevőnek és érdeklődőnek, hogy ellátogattak az ünnepélyes megnyitóra.

Erkölcsi kötelességünk, hogy híven ápoljuk emléküket, hogy a sok esetben elfelejtett hősekből újra **HŐSÖK** lehessenek.

Üdvözlettel, Huszár András

(A kiállítás megtekinthető volt **február 9-ig**. – a szerk.)

HALÁLOZÁS

-**Elhunyt Vass Dániel** klarinétművész, fotográfus, a Ticinói Magyar Egyesület volt elnöke, Vass Lajos zeneszerző-karnagy fia. Minden magyar ügy fáradhatatlan támogatója volt, néhány éve a svájci Luganóból hazatelepült Lakitelekre. Temetése december 23.-án volt az Új Köztemetőben, a református egyház szertartása szerint. A Jóisten nyugosztalja.

-Bécsben rövid betegség után, életének 76. évében, január 12.-én **elhunyt Dr. Smuk András**, (*Jánossomorja, 1947. szept. 17.), az '56-os menekültek által alapított, igen tevékeny Europa Club köztiszteletben álló elnöke. Az esslingi temetőben helyezték nyugalomra szűk körben. A Jóisten nyugosztalja.

RÖVID HÍREK, KIEGÉSZÍTÉSEK

-Egy rövid **olvasói level Venezuelából**, legutóbbi számunk kapcsán: “Kedves Gergő! Különösen érdekes és megrázó cikkek vannak ebben a számban. Bár sokan olvasnák, főleg a fiatalok közül. Terjesztem! Sajnos nálunk a harmadik generációból már kevesen olvasnak magyarul. Nem szabad a múltat felejtetni! Szeretettel üdvözöllek.”

-**v. Bornemissza György törzskapitány** Kaposvárról elküldte szerkesztőségünknek a *Somogyország Vitézei Hírlevél* 2022. október 23.-i számát s egy szép 2023-as falinaptárat is, amit köszönünk szépen!

-**Nagy László Gerő ny. ezredes, a HOHE alelnöke jelentése:** “Megalakulásának 31. évfordulóját ünnepli a **Bolyai Makett Klub Egyesület**. Ebből az alkalomból nyílt kiállítás a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Egyetemi Könyvtár, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Kari Könyvtárban Budapesten a Hungária körúton, ‘Száz év haditechnikája kicsinyített méretarányban’ címmel. A kiállítást Mészáros Zoltán, az Egyetemi Könyvtár főigazgatója nyitotta meg. Beszédében kiemelte, hogy a kiállításon látható makettek a vizuális tanulás révén elősegítik az adott történelmi kor jelentőségének megértését, segítenek elképzelni konkrét történelmi eseményeket, és azok akkori hangulatát. A főigazgató elmondta: „minden egyetemnek három missziója van, az első kettő az oktatás és a kutatás, a harmadik pedig az egyetemi eredményeknek a társadalomban történő hasznosítása. Ez utóbbi jelenik meg ezzel a kiállítással. Éppen ezért célunk, hogy meghívjuk ide a fiatalokat is, legfőképpen középiskolásokat, mert ezeken a maketteken keresztül is bővíthetik történelmi ismereteiket.”

-**Pintér Kornél, a Magyar Vidék Országos 56-os Szervezet országos elnöke** jelentette, hogy Szervezetük 2023. február 24.-én Veszprémben megemlékezést tartott a kommunista diktatúra idején a Várbörtönben raboskodott és az ott kivégzett politikai elítéltek emléke előtt tisztelgő emléktáblánál.